

Utkast till regeringsproposition 29.12.2017

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder upphävs. Spannmålslånemagasinen och utsädesfonderna används inte längre idag i det syfte som avses i lagen och dessutom avvecklas onödig reglering då lagen upphävs.

I propositionen föreslås dessutom bestämmelser om att spannmålslånemagasinen och utsädesfonderna inom två år från denna lags ikraftträdande ska göra en utredning om inrättningens egendom, tillgångar och skulder. Efter att skulderna är betalda ska egendomen och tillgångarna överlåtas för jordbruksfrämjande verksamhet i inrättningens verksamhetsområde. Spannmålslånemagasinet eller utsädesfonden bör meddela jord- och skogsbruksministeriet att de nämnda åtgärderna har vidtagits inom den nämnda tidsfristen. Om åtgärderna inte vidtas inom den föreskrivna tidsfristen, övergår inrättningens egendom, tillgångar och skulder till kommunen eller mantalsnämnden. Kommunen eller mantalsnämnden bör använda egendomen och tillgångarna till verksamhet som främjar jordbruket.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

MOTIVERING

1 Nuläge

Systemet med spannmålslånemagasin och utsädesfonder i vårt land härrör från den svenska tiden. När man efter stora ofreden behövde åtgärder för att återuppliva odlandet och samtidigt också för att förbereda sig på eventuella missväxtår, ansågs det lämpligt att inrätta magasin varifrån man kunde låna spannmål till utsäde och föda om man råkade ut för missväxt.

Innan lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder (164/1934) trädde i kraft var den lagstiftningsmässiga grunden för spannmålslånemagasin och utsädesfonder förordningar från 1810, 1857 och 1864, genom vilka delägarna i spannmålslånemagasinen beviljades rätt att med senatens tillstånd ändra bestämmelserna om användningen ett magasin och omvandla spannmålsförråden till tillgångar.

Enligt lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder har ett spannmålslånemagasin till ändamål att anskaffa, förvara och utlåna utsädespannmål eller brödsäd eller båda. Om utsädesfonder föreskrivs det i samma lag att de utger, i främsta rummet då nöd på grund av missväxt yppar sig, av sina penningmedel lån för anskaffning av utsädespannmål.

Spannmålslånemagasin och utsädesfonder har enligt 2 § i lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder kunnat inrättas i landskommun genom beslut av kommunalfullmäktige eller av kommunalstämma med ägare och innehavare av mantalssatt jord. Spannmålslånemagasins och utsädesfonders angelägenheter handhas av en nämnd, som väljs av kommunalfullmäktige, mantalsnämndens kommunalstämma eller ett möte av delägare i spannmålslånemagasinet eller utsädesfonden.

Enligt 14 § i lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder kan spannmålslånemagasin och utsädesfonder dras in med tillstånd av jord- och skogsbruksministeriet. Ansökan om indragning ska lämnas till regionförvaltningsverket, som ska sända den jämte sitt utlåtande till jord- och skogsbruksministeriet. I 14 § föreskrivs det också att då jord- och skogsbruksministeriet beslutar om indragning av ett spannmålslånemagasin eller en utsädesfond ska det bestämma på vilket sätt inrättningens tillgångar ska användas. I beslutet om indragning ska det bestämmas att tillgångarna ska användas för att främja lantbruket inom inrättningens verksamhetsområde. De får inte delas ut till grundarna eller deras rättsinnehavare.

1.1 Bedömning av nuläget

Jordbruksförvaltningsmyndigheterna har i flera omgångar utrett spannmålslånemagasins och utsädesfondernas antal och verksamhet. I den begäran om utredning som sändes till kommunerna åren 1979 och 1990 konstaterades det att spannmålslånemagasinen och utsädesfonderna i nuvarande förhållanden hade förlorat sin i lagen avsedda betydelse. I begäran om utredning ombads kommunerna att vid behov ansöka om indragning av ett spannmålslånemagasin eller en utsädesfond. På ansökan har tiotal spannmålslånemagasin och utsädesfonder dragits in.

Enligt den senaste utredningen som gjordes 2016—2017 finns fortfarande sju spannmålslånemagasin eller utsädesfonder kvar. I utredningen ombads närings-, trafik- och miljöcentralerna sända en begäran om utredning till kommunerna inom sina ansvarsområden, där det begärs information om spannmålslånemagasinen och utsädesfonderna. Sommaren 2017 sände jord- och skogsbruksministeriet ett brev till dessa sju spannmålslånemagasin eller utsädesfonder där de ombads lämna närmare uppgifter om sin verksamhet och sina tillgångar samt vid behov lämna in en ansökan om indragning till jord- och skogsbruksministeriet. Det har inkommit

knapphändig information om spannmålslånemagasinens och utsädesfondernas tillgångar. Enligt den information man fått har spannmålslånemagasinerna och utsädesfonderna endast ringa förmögenhet.

Ett av spetsprojekten i statsminister Sipiläs regeringsprogram är att göra författningarna smidigare. Målet är bl.a. att avveckla onödig reglering. I detta syfte har man vid jord- och skogsbruksministeriet rätt ut vilka författningar inom ministeriets verksamhetsområde som kunde upphävas såsom onödiga. Lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder är en sådan författning.

Landskapsreformen, som träder i kraft vid ingången av 2020, kommer dessutom i väsentlig grad att förändra statsförvaltningens organisatoriska uppbyggnad bl.a. på så sätt att regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet upphör. Bland annat med anledning av den kommande nya förvaltningsstrukturen är det ändamålsenligt att upphäva föräldrad lagstiftning innan landskapsreformen träder i kraft.

2 Föreslagna ändringar

I propositionen föreslås det att spannmålslånemagasinerna och utsädesfonderna dras in genom att lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder upphävs.

Dessutom föreslås bestämmelser om hur man vid indragningen av spannmålslånemagasinerna och utsädesfonderna ska förfara med deras egendom, tillgångar och skulder. Spannmålslånemagasinerna och utsädesfonderna bör göra en utredning över egendom, tillgångar och skulder samt överlåta egendom och tillgångar till verksamhet som främjar jordbruket inom deras verksamhetsområde inom två år efter lagens ikraftträdande. I annat fall överförs spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens tillgångar till kommunen eller mantalsnämnden, som ska använda tillgångarna för verksamhet som främjar jordbruket.

Enligt 1 § i den föreslagna lagen om upphävande av lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder, nedan lagen om upphävande, upphävs lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder. De uppgifter som tidigare ankommit på spannmålslånemagasin och utsädesfonder har i praktiken redan upphört eller också har de blivit en del av kommunens och mantalsnämndens uppgifter.

Enligt 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen om upphävande ska spannmålslånemagasinerna och utsädesfonderna inom två år från lagens ikraftträdande göra en utredning om inrättningens egendom, tillgångar och skulder. Efter att skulderna är betalda ska egendomen och tillgångarna överlåtas för jordbruksfrämjande verksamhet i inrättningens verksamhetsområde. Egendom kan överlåtas t.ex. till kommunen eller till föreningar som främjar jordbruket. Ett spannmålslånemagasins eller en utsädesfonds egendom och tillgångar kan också överföras till en förening eller en stiftelse som grundas i samband med indragningen och som vid behov kan fortsätta spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens verksamhet.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska spannmålslånemagasinerna och utsädesfonderna inom den tidsfrist som anges i 1 mom. meddela jord- och skogsbruksministeriet om att de åtgärder som avses i 1 mom. har slutförts.

I 3 § 1 mom. i lagen om upphävande föreskrivs det att om de åtgärder som avses i 2 § inte har vidtagits inom den föreskrivna tiden, övergår spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens egendom, tillgångar och skulder då tidsfristen enligt 2 § 1 mom. löpt ut till den kommun inom vars verksamhetsområde spannmålslånemagasinet eller utsädesfonden finns. Från denna tidpunkt anses spannmålslånemagasinet eller utsädesfonden ha upphört. Om spannmålslånemaga-

gasinet eller utsädesfonden har inrättats av en mantalsnämnd, övergår dess egendom, tillgångar och skulder efter att tidsfristen löpt ut till den mantalsnämnd som inrättade spannmåls-lånemagasinet eller utsädesfonden.

Enligt det föreslagna 3 § 2 mom. bör kommunen eller mantalsnämnden använda egendomen och tillgångarna för att främja jordbruket inom sitt område. Kommunen eller mantalsnämnden svarar för spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens skulder och andra förbindelser med den egendom och de andra tillgångar som överförts till den, om inte kommunen eller mantalsnämnden särskilt har förbundit sig till ett mera omfattande ansvar.

I 4 § i den föreslagna lagen om upphävande föreskrivs det att lagen träder i kraft den 1 januari 2019.

3 Propositionens konsekvenser

Genom förslaget om upphävande av lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder avvecklas föräldrad lagstiftning.

Propositionen bedöms inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser eller konsekvenser för myndigheternas verksamhet.

Den ringa förmögenhet som enligt uppskattning finns hos spannmålslånemagasinen och utsädesfonderna ska användas till verksamhet som främjar jordbruket antingen genom en sammanslutning som fortsätter spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens verksamhet eller genom kommunen eller mantalsnämnden.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet.

I samband med beredningen av ärendet publicerades i officiella tidningen den 13 oktober 2017 en offentlig delgivning enligt 62 § i förvaltningslagen (434/2003), där de spannmålslånemagasin och utsädesfonder som eventuellt fortfarande förekommer uppmanas att ansöka om jord- och skogsbruksministeriets tillstånd för indragning av spannmålslånemagasinet eller utsädesfonden senast den 31 december 2017. I den offentliga delgivningen meddelades också planerna om att upphäva lagen i fråga. Dessutom publicerades en motsvarande offentlig delgivning den 13 oktober 2017 på jord- och skogsbruksministeriets webbplats.

Yttrande om propositionen har begärts hos justitieministeriet, finansministeriet, regionförvaltningsverken, Finlands Kommunförbund, centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK och Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Utlåtande lämnades av...

I de utlåtanden som ...

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

6 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Indragningen av spannmålslånemagasinen och utsädesfonderna genom lag bör bedömas utifrån grundlagens 15 § som gäller egendomsskydd och enligt vilken vars och ens egendom är tryggad. Ett spannmålslånemagasin eller en utsädesfond har kunnat inrättas av kommunen eller mantalsnämnden. Spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens tillgångar får enligt 4 § i lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder inte användas för andra än dess egna ändamål. I överensstämmelse med det som konstaterats ovan föreskrivs det dessutom i samband med indragning av ett spannmålslånemagasin eller en utsädesfond hur dess tillgångar ska användas. Tillgångarna får bara användas till främjande av jordbruket inom spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens verksamhetsområde.

I regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd s.25/I) konstateras det att uttrycket ”envar eller var och en” i stadgandena om de grundläggande fri- och rättigheterna avser fysiska personer. Enligt samma proposition utsträcker sig stadgandena om de grundläggande fri- och rättigheterna endast indirekt till juridiska personer, eftersom avsaknaden av en ställning som juridisk person kan innebära att man gör intrång i rättigheter som tillkommer en individ som befinner sig bakom den juridiska personen.

Bakom spannmålslånemagasinen och utsädesfonderna befinner sig inga fysiska personer och de har inte heller grundats av fysiska personer. I 4 § i lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder ingår dessutom en uttrycklig bestämmelse, enligt vilken delägare i spannmålslånemagasin och utsädesfonder som före denna lags ikraftträdande inrättats av någon annan än en kommun eller en mantalsnämnd inte personligen svarar för spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens förbindelser. I denna proposition ingår också ett förslag till bestämmelser om att tillgångar som innehas av ett spannmålslånemagasin eller en utsädesfond som dras in med stöd av lagen ska användas för ändamål som avses i lagen, dvs. för främjande av jordbruket inom spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens verksamhetsområde. Propositionen kan sålunda inte anses vara problematisk med avseende på bestämmelserna om egendomsskydd i 15 § i grundlagen.

Den föreslagna lagen anses kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om upphävande av lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen angående spannmålslånemagasin och utsädesfonder (164/1934).

2 §

Spannmålslånemagasin och utsädesfonder ska inom två år från denna lags ikraftträdande göra en utredning om inrättningens egendom, tillgångar och skulder. Efter att skulderna är betalda ska egendomen och tillgångarna överlåtas för jordbruksfrämjande verksamhet.

Spannmålslånemagasinen och utsädesfonderna ska inom den tidsfrist som föreskrivs i 1 mom. meddela jord- och skogsbruksministeriet om att de åtgärder som avses i 1 mom. har vidtagits.

3 §

Om de åtgärder som avses i 2 § inte har vidtagits inom den föreskrivna tiden, övergår spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens egendom, tillgångar och skulder då tidsfristen enligt 2 § 1 mom. löpt ut till den kommun inom vars verksamhetsområde spannmålslånemagasinet eller utsädesfonden ha upphört. Om en mantalsnämnd har inrättat spannmålslånemagasinet eller utsädesfonden, övergår egendomen, tillgångarna och skulderna emellertid till mantalsnämnden.

Kommunen ska använda egendomen och tillgångarna för främjande av jordbruket inom kommunens område. Kommunen svarar för spannmålslånemagasinet eller utsädesfondens skulder och andra förbindelser endast med den egendom och förmögenhet som överförts till den från spannmålslånemagasinet eller utsädesfonden, om inte kommunen har förbundit sig till ett mera omfattande ansvar. Det som föreskrivs ovan i detta moment gäller på motsvarande sätt också mantalsnämnder.

4 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den

Statsminister

Jord- och skogsbruksminister